

UPPSALA
UNIVERSITET

Hur tillämpar kommunerna skydd av kulturvärden?

Mia Geijer, Uppsala universitet, kulturvård.

Finansieras av:

Koordineras av:

I samarbete med:

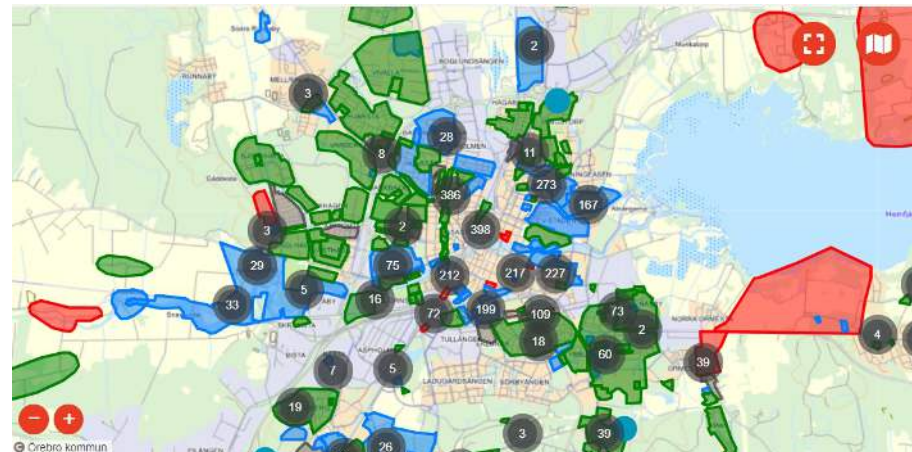
PBL - Planmonopol och tillämpning

Kommunpolitiska förutsättningar

- Kommunernas planmonopol utgår från grundlagen (1 kap 1§ och 14 kap 2§ RF)
- Kommunfullmäktiges delegation
- Byggnadsnämnd och kompetens (PBL 12 kap 1§ och 7§)

Förvaltningsmässiga förutsättningar

- Kommunerna är också förvaltningsmyndigheter
- Delegation till förvaltningen
- Planering, lov, process och tillsyn

Digital kulturmiljöinventering, Örebro kommun

Undersökningen

- 290 enkäter i tre versioner
 - Plan 149 svar (23 frågor inkl fritext)
 - Bygglov 111 svar (29 frågor inkl fritext)
 - Byggprocess 68 svar (24 inkl fritext)
-
- 10 semistrukturerade intervjuer, 5 yrkeskategorier (bygglovshandläggare, bygglovschef, kommunantikvarie, planarkitekt, byggnadsinspektör)

Källkritiska aspekter

- Svarsfrekvensen som helhet
- Svarsfrekvensen varierar mellan avdelningar
- Vilka svarar
- Skillnader i svar mellan avdelningar
- Skillnader i kommunernas storlek och geografi

BYGGLOV - Finns det på din arbetsplats personal med antikvarisk utbildning som kan ge dig stöd i ditt arbete? Totalt 109 svar	Ja, av en eller flera heltidsanställda kollegor	Ja, men motsvarar inte en heltidstjänst	Nej men vi har tillgång externt	Nej	Vet ej
Mindre än 10.000 invånare: svar 13	1 svar (7,7 %)	1 svar (7,7 %)	4 svar (30,8 %)	7 svar (53,8 %)	0
10.000 - 50.000: svar 64	10 svar (15,6 %)	12 svar (18,8 %)	22 svar (34,4 %)	19 svar (29,7 %)	1 svar (1,6 %)
Mellan 50.000 och 100.000: svar 13	5 svar (38,5 %)	4 svar (30,8 %)	3 svar (23,1 %)	1 svar (7,7 %)	0
Mellan 100.000 och 200.000: svar 12	10 svar (83,3 %)	1 svar (8,3%)	1 svar (8,3 %)	0	0
Över 200.000: svar 7	2 svar (28,6 %)	1 svar (14,3 %)	3 svar (42,9 %)	1 (14,3 %)	0
Totalt antal svar:	28	19	33	28	1

Finns tillgång på kompetens?

Finns det på din arbetsplats personal med antikvarisk utbildning som kan ge dig stöd i ditt arbete?	Antal svar
Ja, av en eller flera heltidsanställda kollegor	38 (26,0%)
Ja, men motsvarar inte en heltidstjänst	22 (15,1%)
Nej men vi har tillgång externt	30 (20,5%)
Nej	54 (37,0%)
Vet ej	2 (1,4%)
Summa	146 (100,0%)

Planhandläggare, 146 svar

Finns det på din arbetsplats personal med antikvarisk utbildning som kan ge dig stöd i ditt arbete?	Antal svar
Ja, av en eller flera heltidsanställda kollegor	28 (25,7%)
Ja, men motsvarar inte en heltidstjänst	19 (17,4%)
Nej men vi har tillgång externt	33 (30,3%)
Nej	28 (25,7%)
Vet ej	1 (0,9%)
Summa	109 (100,0%)

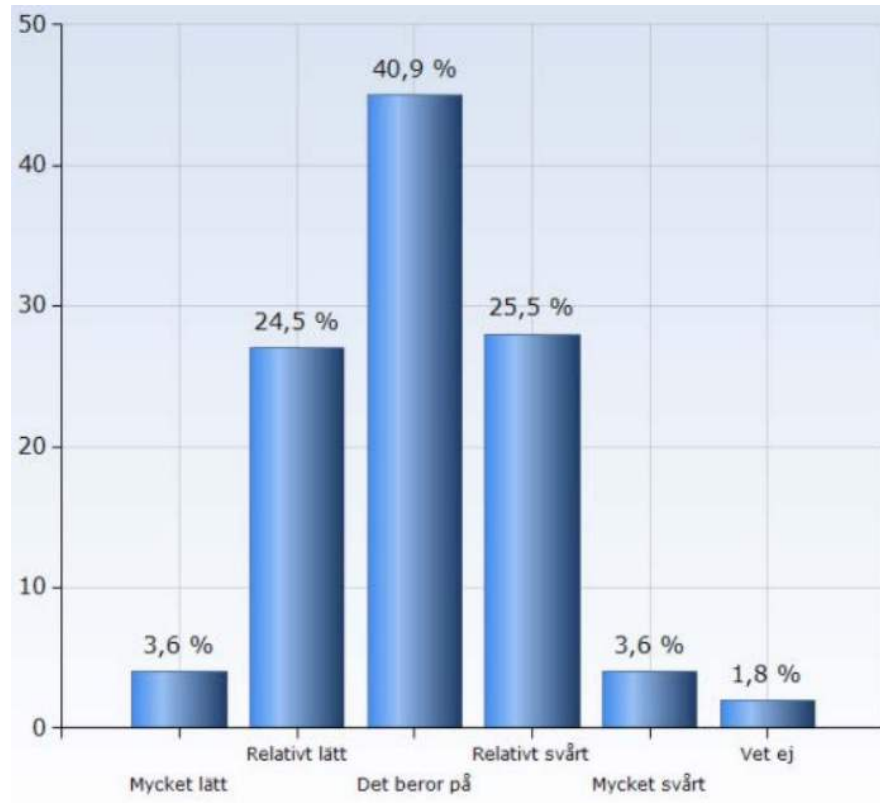
Bygglovshandläggare, 109 svar

Finns det på din arbetsplats personal med antikvarisk utbildning som kan ge dig stöd i ditt arbete?	Antal svar
Ja, av en eller flera heltidsanställda kollegor	14 (20,6%)
Ja, men motsvarar inte en heltidstjänst	10 (14,7%)
Nej men vi har tillgång externt	28 (41,2%)
Nej	14 (20,6%)
Vet ej	2 (2,9%)
Summa	68 (100,0%)

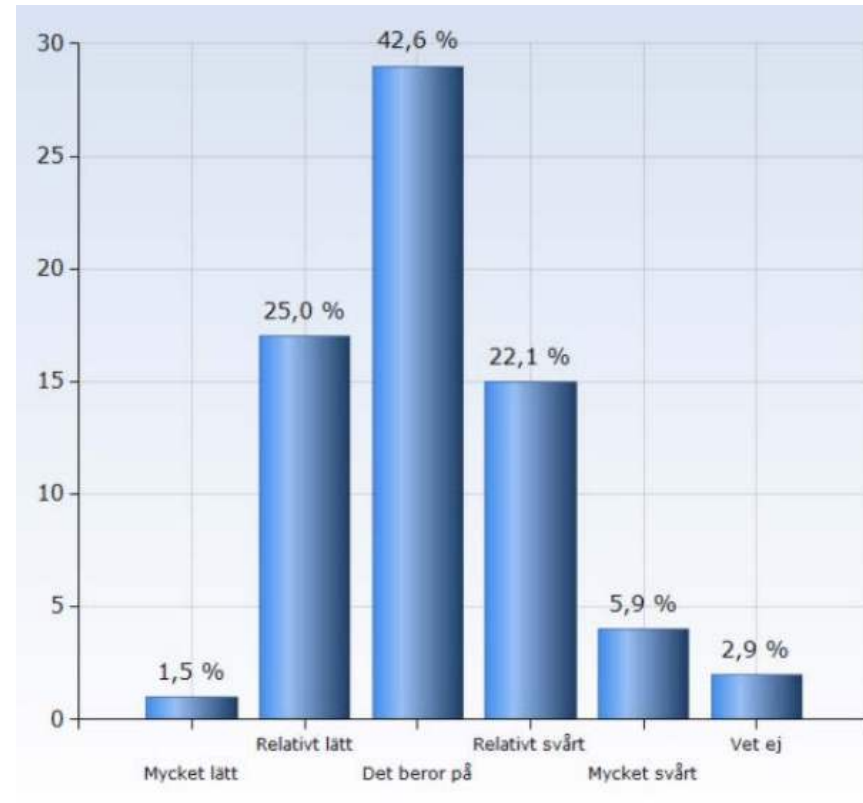
Teknisk byggprocesshandläggare, 68 svar

Förmåga att identifiera kulturvärde

Bygglovshandläggare, 110 svar

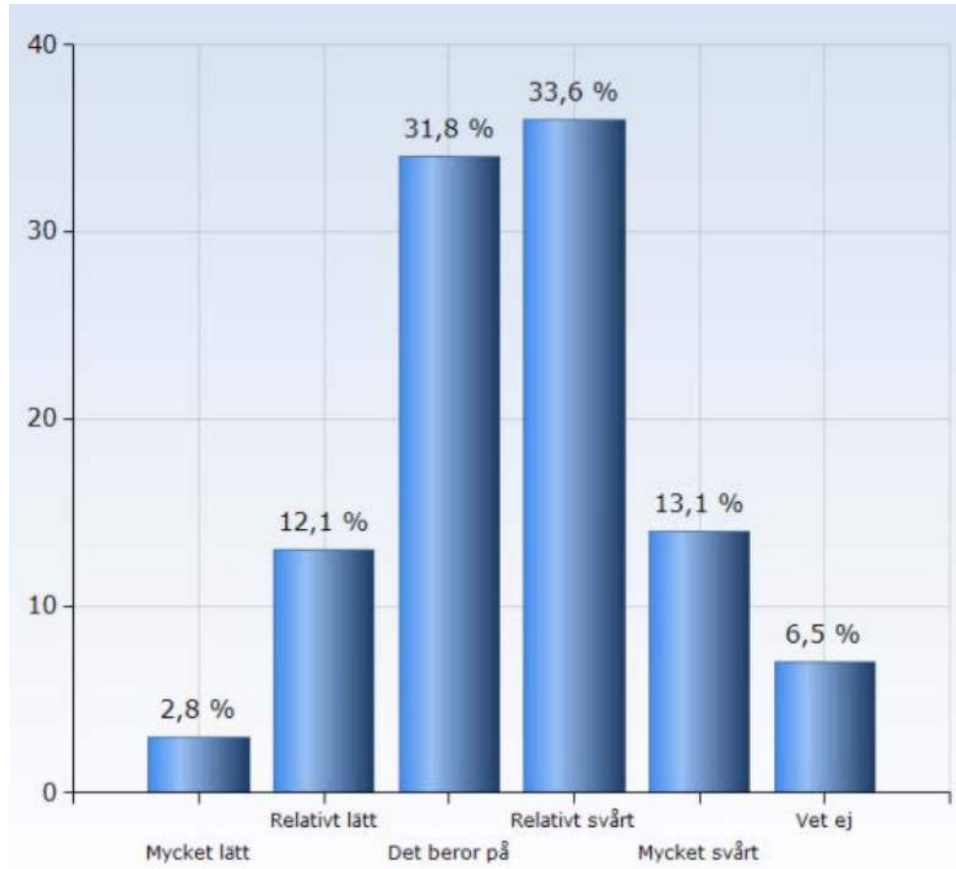

Teknisk processhandläggare, 68 svar

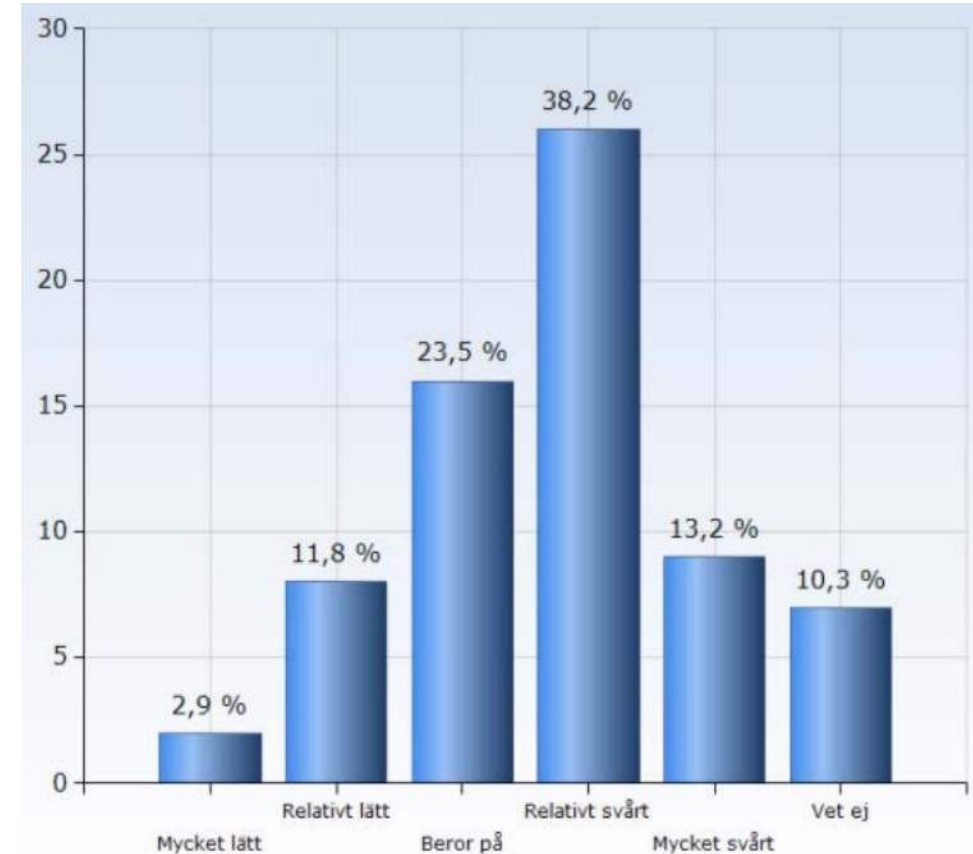

UPPSALA
UNIVERSITET

Förmåga att motivera kulturvärde

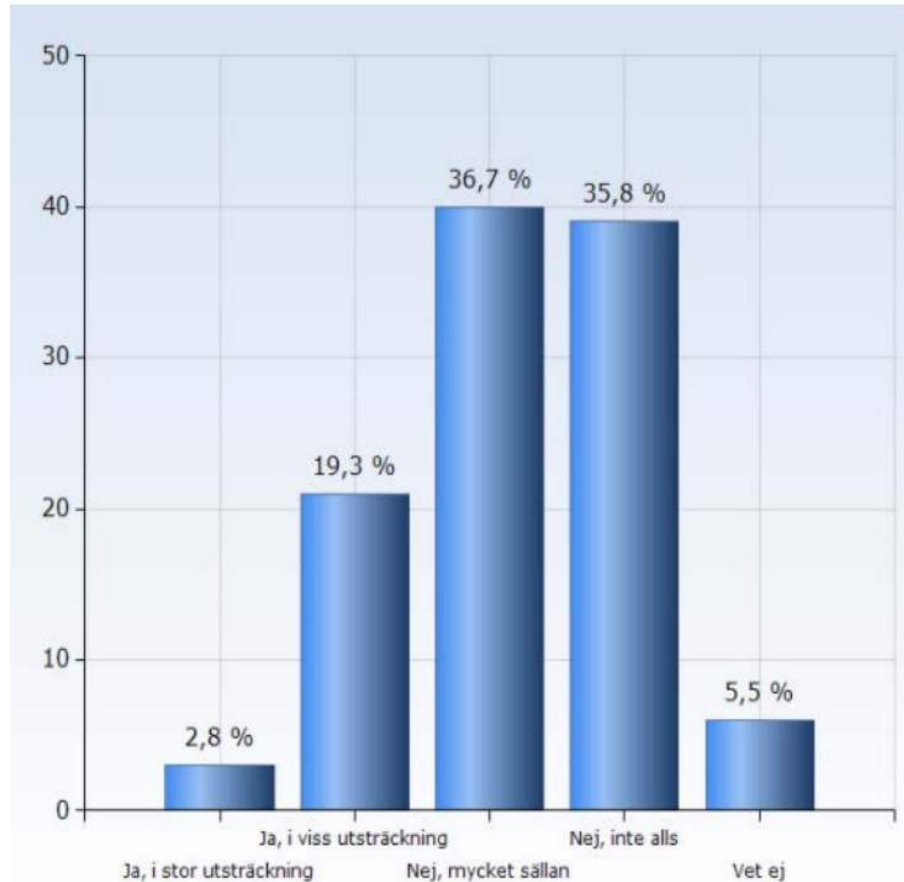
Bygglovshandläggare, 107 svar

Teknisk processhandläggare, 68 svar

Tillsyn är sällsynt

Gemensam fråga, 109 svar

UPPSALA
UNIVERSITET

Intervjuer

Vad:

- Vilka styrmedel har störst betydelse för huruvida hänsyn tas till kulturvärden i praktiken?
- Vilka styrmedel saknas för att kunna fatta effektiva och rättssäkra beslut till skydd för kulturvärden?
- Hur påverkar faktorer såsom kommunen organisation och arbetskultur hur beslut fattas i enskilda fall?

Vem:

- Yrkesroll
- Befolkningsstorlek
- Geografi

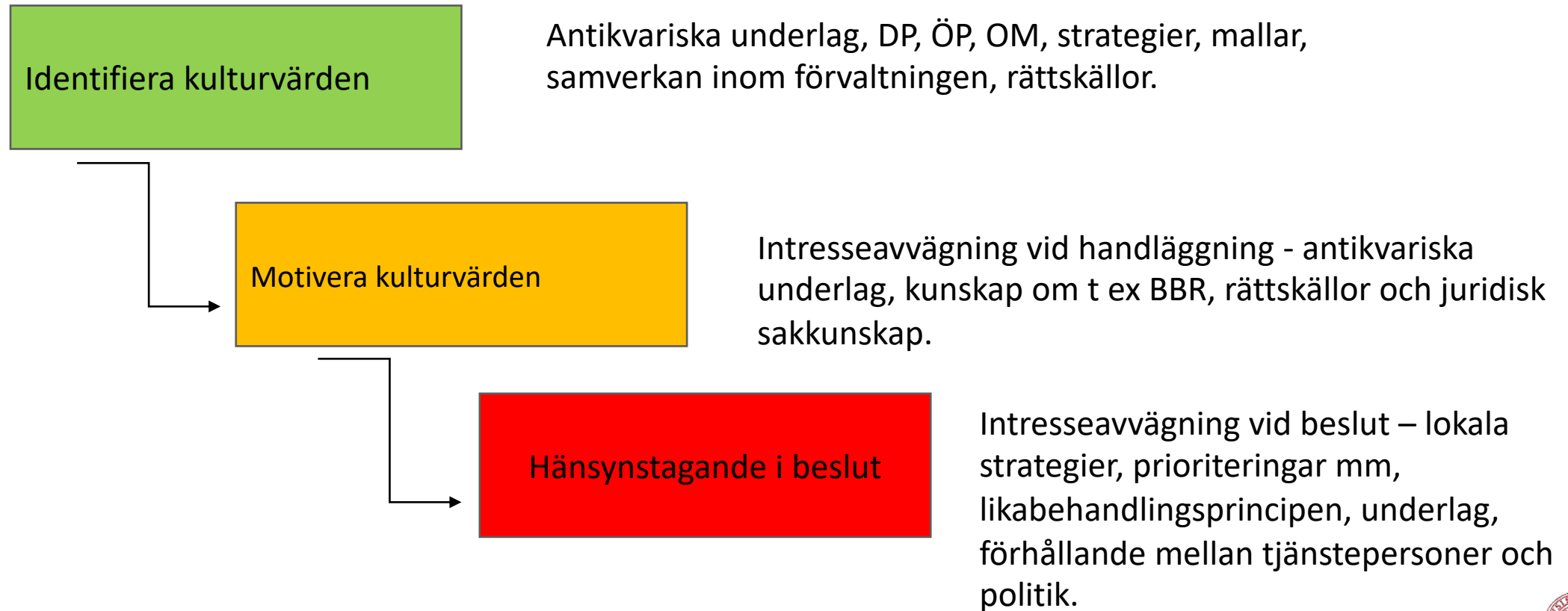
UPPSALA
UNIVERSITET

Identifierade problem

- Storleken har betydelse...
- Kommunernas förhållande till planmonopolet, kommunfullmäktiges/byggnadsnämndens syn på självstyret och de mandat som följer av detta
- Politiskt ifrågasättande av kulturvärdenas legalitet
- Förtroende mellan tjänstepersoner och byggnadsnämnd
- Uppfyller kommunerna kompetenskravet i PBL?
- Underskott på rättsprocesser ("politiken förväntar sig att vi ska få rätt om en process ska drivas")
- Förmåga att tolka rättspraxis

Avgörande moment i tillämpningen

Kulturvärden uppfattas som mjuka

- Möjlighet till kommunalt skydd etablerades 1931
- Naturresurslagen och äldre (ÄPBL) vidgade synen på kulturvärden i ett systemtänkande
- Miljöbalken slog förtydligade allmänintresset
- Nya PBL, ny struktur och tydligare planeringsförutsättningar
- Kulturvärde, innebörd och tolkning i BBR

Tack för att du lyssnade!

mia.geijer@konstvet.uu.se

UPPSALA
UNIVERSITET